

**ВИДАТНІ ДІЯЧІ КНИГИ НА СТОРІНКАХ
БІБЛОГРАФІЧНИХ ВИДАНЬ (З ДОСВІДУ НБУ ІМЕНІ
ЯРОСЛАВА МУДРОГО)**

Тези

Валентина КОНОНЕНКО,
завідувачка науково-бібліографічного відділу,
Національна бібліотека України
імені Ярослава Мудрого

Анотація. Висвітлюється діяльність Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого в галузі біобібліографії. Йдеться про персональні та біобібліографічні посібники, присвячені книгознавцям, бібліотекознавцям, бібліографам, а саме – серію «Видатні діячі української книги», довідник «Українські бібліографи» та Українську бібліотечну енциклопедію.

Ключові слова: *Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого, діячі книги, біобібліографія, Українська бібліотечна енциклопедія.*

Безперервність передачі духовних цінностей наступним поколінням забезпечує розвиток культурного потенціалу суспільства. Неабияку роль у розвитку вітчизняної культури відіграли діячі, імена яких тісно пов'язані зі служінням Книзі. Один із шляхів розкриття значення книги, бібліотечної справи як складової національної культури – підготовка бібліографічних посібників, присвячених книгознавцям, бібліотекознавцям, бібліографам.

Персональна бібліографія і біобібліографія – один із найпродуктивніших напрямів роботи Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого. Прагнення глибше і всебічніше розкрити діяльність українських діячів книги підштовхнуло до створення бібліографічних посібників різних видів, типів, жанрів. Першим бібліографічним показником у цій царині стала бібліографічна праця, присвячена досвідченому бібліографу, знаному шевченкознавцю Федору Сарані, створена у співпраці з професоркою Нінель Королевич.

З того часу робота зі створення бібліографічних джерел, присвячених діячам книги, стала системною.

Публікації нових документальних джерел, зміни в оцінці діяльності багатьох діячів культури, прагнення «олюднити» історію покликали до життя серію біобібліографічних нарисів «Видатні діячі української книги», що подає відомості про науковців і практиків, які зробили вагомий внесок у розвиток бібліотекознавства і бібліографії, зокрема про Ю. Меженка (1993), М. Ясинського (1995), В. Дорошенка (1995), С. Маслової (1995), Л. Биковського (1996), Ф. Максименка (1996), М. Плевако (1996), І. Бойка (1997), В. Бабица (1997), М. Яшека (1997), Н. Реву (1999), М. Слободяника (1999), Є. Бабица (2002). Згодом серію було продовжено під назвою «Провідні діячі української книги». Вона містить відомості про діяльність Р. Жданову (2002, 2005), Г. Швецову-Водку (2004) А. Корнієнка (2005), В. Патоку (2006), М. Геращенко (2006), С. Сороковську (2007), В. Загуменну (2014).

У нарисах цієї серії теоретичні питання, як правило, переплітаються з практичними, міститься інформація з питань історії, організації і методики бібліотечної справи, бібліографії, книгознавства. Необхідно враховувати, що підготовка видань про діячів книги завжди вимагає значних пошукових зусиль, тому особливо плідною є співпраця науковців і бібліографів. До створення нарисів долучилися відомі науковці Н. Королевич, В. Буран, М. Геращенко, Т. Добко, Г. Ковальчук, В. Лутовина, Л. Рева та ін. Поза серією вийшли бібліографічні покажчики про Н. Королевич, В. Пашкову, Ф. Погребенника.

Займаючись багато років збиранням матеріалів про історію бібліографії, Ю. Меженко переконався, що надзвичайно важкою справою, можна сказати, однією з найскладніших, є збирання біографічних відомостей про бібліографів. Лише про небагатьох із них є така інформація і тільки в окремих випадках можна знайти відносно повні списки їхніх праць [1]. Щоб створити основу для глибшого вивчення життя і діяльності фахівців у галузі бібліографії, НБУ імені Ярослава Мудрого підготувала три випуски довідника «Українські бібліографи», які містять біографічні відомості, інформацію про професійну діяльність, перелік праць і списки літератури про бібліографів [2]. Загалом представлено 456 персоналій – і тих, хто стояв біля витоків вітчизняної бібліографії, і наших сучасників. Це особистості, які не рівнозначні за вагомістю свого внеску в українську бібліографію, але своєю працею заслужили право на чільне місце у неперервній шерензі діячів бібліографічної науки й практики. У довіднику подається також інформація про представників інших професій, які продуктивно

працювали на бібліографічній ниві. Завдяки тому, що у виданні досить широко представлено доробок бібліографів – посібники різної типової та видової палітри – це видання виконує не лише довідкову функцію, але також є метабібліографічним покажчиком та джерелом вивчення й осмислення історії та сучасного стану вітчизняної бібліографії. Усі персоналії в сукупності представляють широку панораму бібліографічної України. При формуванні концепції довідника упорядники керувалися настановою І. Франка до упорядників біобібліографічних праць: «...дуже пожадане, щоб біографічний лексикон давав нам звістки про всіх людей, що чим-небудь визначилися в нашій житті, нехай се буде й найдрібніша заслуга. Тільки маючи відомості про якнайбільше число дрібних і зовсім дрібних діячів, ми зможемо сягнути оком у глибину народного організму, в найдрібніші пружини й мотори народного відродження...» [3].

Значний біографічно-бібліографічний контент містить електронний ресурс «Українська бібліотечна енциклопедія», автори якого поставили за мету не тільки представити бібліотечну справу в Україні як важливу складову української культури і науки, узагальнити та систематизувати знання у бібліотечній сфері, а й подати відомості про науковців, організаторів бібліотечної справи, практиків, діяльність яких вплинула на становлення та розвиток бібліотечної справи на територіях, які зараз входять до складу Української держави, а також про провідних фахівців галузі – наших сучасників, котрі здобули науковий ступінь доктора наук. На сьогодні опубліковано близько 170 статей і їхня кількість постійно зростає. Однак, доктор філологічних наук М. Сулима зазначає: «Ми лише наближаємося до призабуті спадщини українських діячів. Наблизилися і вражені, захоплені, пригнічені готові зупинитися в нерішучості перед неосяжним обширом наших трагічних втрат і наших великих духовних надбань...» [4].

Література:

- Меженко Ю. О портретах библиографов. Книга: исследования и материалы : сборник. Москва, 1960. Вып. 3. С. 420.
- Українські бібліографи. Біографічні відомості. Професійна діяльність. Бібліографія : [у 3 вип.] ; НПБ України. Київ, 2008. Вип. 1–3.
- Франко І. Рецензія на працю О. Левицького «Прикарпатська Русь в XIX віці в біографіях...». Записки Наукового товариства імені Шевченка. Львів, 1902. Т. 46. С. 27.
- Сулима М. Микола Григорович Жулинський ; НАН України, Ін-т літ. Київ, 2020. – С. 11.

**PROMINENT BOOK FIGURES ON THE PAGES OF
BIBLIOGRAPHIC PUBLICATIONS (FROM THE EXPERIENCE
OF THE YAROSLAV MUDRYI NATIONAL LIBRARY OF
UKRAINE)**

V. KONONENKO,

Head of Scientific and Bibliographic Department,
Yaroslav Mudryi National Library of Ukraine

Annotation. The activity of the Yaroslav Mudryi National Library of Ukraine in the field of bibliography is highlighted. These are bio-bibliographic manuals dedicated to bibliographers, librarians, bibliographers, namely the series «Prominent book figures», the guide «Ukrainian bibliographers», as well as the Ukrainian library encyclopedia.

Key words: Yaroslav Mudryi National Library of Ukraine, biobibliography, Ukrainian library encyclopedia.

